ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 18ης Ιουνίου 2013*

«Αλιεία — Χρηματοδοτική συμμετοχή για την εφαρμογή καθεστώτων ελέγχου και επιτηρήσεως — Απόφαση περί μη επιστροφής των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για την απόκτηση δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας — Άρθρο 296 ΕΚ — Οδηγία 93/36/ΕΟΚ — Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη — Υποχρέωση αιτιολογήσεως»

Στην υπόθεση Τ-509/09,

Πορτογαλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους L. Inez Fernandes, A. Trindade Mimoso και A. Miranda Boavida, στη συνέχεια, από τον M. Inez Fernandes, την H. Leitão και τον V. Coelho,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον A. Bouquet και την M. Afonso,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα να ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής της 14ης Οκτωβρίου 2009, με την οποία οι δαπάνες για την απόκτηση δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας, προοριζόμενων εν μέρει για τον έλεγχο και την επιτήρηση της αλιείας, κρίθηκαν μη επιλέξιμες για τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής από την Ευρωπαϊκή Ένωση δυνάμει της αποφάσεως 2002/978/ΕΚ της Επιτροπής, της 10ης Δεκεμβρίου 2002, για την επιλεξιμότητα των δαπανών οι οποίες αποβλέπουν στο να συμβάλουν σε ορισμένες ενέργειες προβλεπόμενες από ορισμένα κράτη μέλη για το έτος 2002 όσον αφορά την εφαρμογή των καθεστώτων ελέγχου, επιθεώρησης και εποπτείας της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΕΕ L 338, σ. 33).

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi, πρόεδρο, S. Frimodt Nielsen και M. Kancheva (εισηγήτρια), δικαστές,

γραμματέας: C. Heeren, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Νοεμβρίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

Απόφαση

Το νομικό πλαίσιο

1 Το άρθρο 296 ΕΚ, το οποίο είχε εφαρμογή κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, έχει ως εξής:

«1. Οι διατάξεις της [...] Συνθήκης [ΕΚ] δεν αντιτίθενται προς τους ακόλουθους κανόνες:

α) κανένα κράτος μέλος δεν υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες τη διάδοση των οποίων θεωρεί αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του,

β) κάθε κράτος μέλος δύναται να λαμβάνει τα μέτρα που θεωρεί αναγκαία για την προστασία ουσιωδών συμφερόντων της ασφαλείας του, που αφορούν την παραγωγή ή εμπορία όπλων, πυρομαχικών και πολεμικού υλικού· τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να αλλοιώνουν τους όρους του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς σχετικά με τα προϊόντα που δεν προορίζονται για στρατιωτικούς ειδικά σκοπούς.

2. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να επιφέρει τροποποιήσεις στον πίνακα τον οποίο κατάρτισε στις 15 Απριλίου 1958, και ο οποίος αφορά τα προϊόντα για τα οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1, στοιχείο β'.»

2 Η απόφαση 255/58 του Συμβουλίου, της 15ης Απριλίου 1958, προβλέπει τον κατάλογο για τον οποίο κάνει λόγο το άρθρο 296, παράγραφος 2, ΕΚ και αποσπάσματα του οποίου παρατίθενται στο έγγραφο 14538/08 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2008. Ειδικότερα, ο κατάλογος αυτός προβλέπει τα εξής:

«Το άρθρο [296], παράγραφος 1, [στοιχείο] β', [ΕΚ] εφαρμόζεται επί των όπλων, πυρομαχικών και υλικού πολέμου που απαριθμούνται κατωτέρω, περιλαμβανομένων των όπλων που έχουν σχεδιαστεί για την χρήση της πυρηνικής ενεργείας:

[...]

9. Πολεμικά πλοία και ο ειδικός τους εξοπλισμός:

α) πολεμικά πλοία όλων των ειδών·

[...]».

3 Κατά τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών (ΕΕ L 199, σ. 1):

«[εκτιμώντας] ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση πρέπει να θεωρείται ως εξαιρετική και [...], κατά συνέπεια, πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας 93/36 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

δ) ανοικτές διαδικασίες: οι εθνικές διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων κάθε ενδιαφερόμενος προμηθευτής μπορεί να υποβάλει προσφορά·

[…]

στ) διαδικασίες με διαπραγμάτευση: οι εθνικές διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν στους προμηθευτές της επιλογής τους και διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς.»

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/36 προβλέπει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται:

[…]

β) στις συμβάσεις προμηθειών που έχουν χαρακτηρισθεί απόρρητες ή των οποίων η εκτέλεση πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφάλειας, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος ή όταν το απαιτεί η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων της ασφάλειας του κράτους μέλους.»

6 Το άρθρο 3 της οδηγίας 93/36 ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των άρθρων 2 και 4 και του άρθρου 5, παράγραφος 1, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα προϊόντα που αφορά το άρθρο 1, στοιχείο α', περιλαμβανομένων και εκείνων που αποτελούν αντικείμενο συμβάσεων που συνάπτουν οι αναθέτουσες αρχές στον αμυντικό τομέα, εκτός από τα προϊόντα στα οποία εφαρμόζεται το άρθρο [296], παράγραφος 1, στοιχείο β', [ΕΚ].»

7 Η απόφαση 2001/431/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με τη χρηματοδοτική συμμετοχή της Κοινότητας σε ορισμένες δαπάνες αναλαμβανόμενες από τα κράτη μέλη για την εφαρμογή καθεστώτων ελέγχου, επιθεώρησης και επιτήρησης στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΕΕ L 154, σ. 22), καθορίζει, αφενός, τις λεπτομέρειες υποβολής προς την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προγραμμάτων δαπανών οι οποίες αφορούν την εν λόγω πολιτική και για τις οποίες τα κράτη μέλη επιθυμούν τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής και, αφετέρου, τις δαπάνες που θεωρούνται επιλέξιμες.

8 Το άρθρο 1 της αποφάσεως 2001/431 ορίζει τα εξής:

«Υπό τους όρους της παρούσας απόφασης, η Κοινότητα μπορεί να χορηγεί χρηματοδοτική συμμετοχή (εφεξής αποκαλούμενη "χρηματοδοτική συμμετοχή") στα προγράμματα ελέγχου που καταρτίζουν τα κράτη μέλη για την υλοποίηση των καθεστώτων ελέγχου, επιθεώρησης και επιτήρησης που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής, όπως προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2847/93.

Αυτά τα προγράμματα ελέγχου εξειδικεύουν τους στόχους, τα μέσα ελέγχου και τις προβλεπόμενες δαπάνες, ιδίως όσον αφορά τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 δράσεις.»

9 Το άρθρο 2 της αποφάσεως 2001/431 ορίζει τα εξής:

«Η χρηματοδοτική συμμετοχή μπορεί να χορηγείται για ορισμένες δαπάνες, που προβλέπονται στα προγράμματα ελέγχου, και οι οποίες αποβλέπουν να συμβάλλουν στις ακόλουθες δράσεις:

[…]

ε) απόκτηση ή εκσυγχρονισμός εξοπλισμού για την επιθεώρηση, τον έλεγχο και την επιτήρηση.

[…]»

10 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2001/431 ορίζει τα εξής:

«Η χρηματοδοτική συμμετοχή στις δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 2, στοιχείο ε', καλύπτει τις επενδυτικές δαπάνες που αναφέρονται στην απόκτηση ή τον εκσυγχρονισμό πλοίων ή αεροσκαφών.»

11 Το άρθρο 17, παράγραφοι 2 και 3, της αποφάσεως 2001/431 προβλέπει τα εξής:

«2. Κατά την εισαγωγή της αίτησης επιστροφής των δαπανών, τα κράτη μέλη επαληθεύουν και πιστοποιούν ότι οι δαπάνες έχουν πραγματοποιηθεί, τηρουμένων των όρων των καθοριζόμενων στην παρούσα απόφαση καθώς και στις οδηγίες για τον συντονισμό των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που παρατίθενται στο παράρτημα ΙΙ, μέρος Α, σημείο 4.

3. Εάν στην αίτηση διαφαίνεται ότι οι όροι που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεν έχουν τηρηθεί, η Επιτροπή προχωρεί σε εμπεριστατωμένη εξέταση της περίπτωσης, ζητώντας από το κράτος μέλος να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Εάν η εξέταση επιβεβαιώσει την αθέτηση των εν λόγω όρων, η Επιτροπή καθορίζει προθεσμία εντός της οποίας το κράτος μέλος συμμορφούται. Εάν μετά την παρέλευση της εν λόγω προθεσμίας, το κράτος μέλος δεν έχει δώσει συνέχεια στις συστάσεις, η Επιτροπή δύναται να μειώσει, να αναστείλει ή να καταργήσει τη χρηματοδοτική συμμετοχή στον τομέα της συγκεκριμένης δράσης. […]»

12 Το παράρτημα ΙΙ, μέρος Α, σημείο 4, της αποφάσεως 2001/431 έχει ως εξής:

«Τα ερωτηματολόγια που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις δεόντως συμπληρωμένα, πρέπει να αναφέρονται στις προκηρύξεις διαγωνισμών για δημόσιες συμβάσεις, που έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Εάν οι διακηρύξεις δεν έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, ο δικαιούχος πιστοποιεί ότι οι δημόσιες συμβάσεις έχουν πραγματοποιηθεί τηρουμένης της κοινοτικής νομοθεσίας.

Η Επιτροπή μπορεί να ζητεί οποιαδήποτε πληροφορία θεωρεί αναγκαία προκειμένου να κρίνει κατά πόσον έχει τηρηθεί η κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις.

[…]»

Ιστορικό της διαφοράς

13 Με την Despacho conjunto nº 15/2001 (κοινή υπουργική απόφαση 15/2001, Diário da República, σειρά ΙΙ, της 11ης Ιανουαρίου 2001, σ. 453 έως 454), της 19ης Δεκεμβρίου 2000, η Κυβέρνηση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας αποφάσισε να αποκτήσει δύο περιπολικά σκάφη ανοικτής θάλασσας προοριζόμενα για τον έλεγχο και την επιτήρηση των εθνικών θαλασσίων ζωνών της καθώς και για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρυπάνσεως. Για τη ναυπήγησή τους, επέλεξε τη μέθοδο της διαδικασίας με διαπραγμάτευση με την εταιρία Estaleiros Navais de Viana do Castelo SA.

14 Στις 15 Απριλίου 2001 οι πορτογαλικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή, κατά τα οριζόμενα στην απόφαση 2001/431, αίτημα χρηματοδοτικής συμμετοχής για τα σχέδια επενδύσεων που είχαν καθορίσει στο πλαίσιο του προγράμματος για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων κατά την τριετία 2001-2003. Ένα από τα σχέδια αυτά είχε ως αντικείμενο τον εκσυγχρονισμό της ικανότητας ναυτικής επιτηρήσεως της ανοικτής θάλασσας και προέβλεπε τη ναυπήγηση δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας προοριζόμενων σε ποσοστό 70 % για τον έλεγχο και την επιτήρηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

15 Στις 12 Νοεμβρίου 2002 η ναυπήγηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας ανατέθηκε στην εταιρία Estaleiros Navais de Viana do Castelo.

16 Με την απόφαση 2002/978/ΕΚ, της 10ης Δεκεμβρίου 2002, για την επιλεξιμότητα των δαπανών οι οποίες αποβλέπουν στο να συμβάλουν σε ορισμένες ενέργειες προβλεπόμενες από ορισμένα κράτη μέλη για το έτος 2002 όσον αφορά την εφαρμογή των καθεστώτων ελέγχου, επιθεώρησης και εποπτείας της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΕΕ L 338, σ. 33), η Επιτροπή χορήγησε, δυνάμει της αποφάσεως 2001/431, χρηματοδοτική συμμετοχή για τα σχέδια που υπέβαλε η Πορτογαλική Δημοκρατία στο πλαίσιο του προγράμματός της για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων κατά την τριετία 2001-2003. Στο παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως αυτής, καθορίστηκε ότι, για το έτος 2002, η Πορτογαλική Δημοκρατία μπορούσε να λάβει ανώτατη χρηματοδοτική συμμετοχή 13 510 837 ευρώ.

17 Στις 16 Ιανουαρίου 2006 οι πορτογαλικές αρχές ζήτησαν από την Επιτροπή την επιστροφή ποσού 6 732 322,75 ευρώ ως συμμετοχή στη χρηματοδότηση της αποκτήσεως των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας που παραγγέλθηκαν στην εταιρία Estaleiros Navais de Viana do Castelo.

18 Στις 6 Φεβρουαρίου 2006 η Επιτροπή ενημέρωσε τις πορτογαλικές αρχές ότι δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στο αίτημά τους διότι χρειαζόταν επιπλέον στοιχεία ως προς τους λόγους για τους οποίους οι εν λόγω αρχές ανέθεσαν τη σύμβαση κατόπιν διαδικασίας με διαπραγμάτευση, η οποία εφαρμόζεται μόνον εφόσον πρόκειται για υλικό προοριζόμενο αποκλειστικώς για στρατιωτική χρήση, ενώ τα δύο περιπολικά σκάφη ανοικτής θάλασσας θα χρησιμοποιούνταν σε ποσοστό 70 % για τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

19 Στις 19 Μαΐου 2008, κατόπιν ανταλλαγής αλληλογραφίας, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ υπαλλήλων της Επιτροπής και των πορτογαλικών αρχών.

20 Στις 29 Μαΐου 2009 η Επιτροπή ενημέρωσε τις πορτογαλικές αρχές ότι, κατά την εκτίμησή της, οι δαπάνες των οποίων εζητείτο η επιστροφή δεν ήταν επιλέξιμες και ότι, επομένως, δεν μπορούσε να διενεργηθεί καμία πληρωμή. Η Επιτροπή εξήγησε κατ' ουσίαν ότι οι πορτογαλικές αρχές, καθόσον επέλεξαν τη διαδικασία με διαπραγμάτευση για την απόκτηση των δύο επίμαχων πλωτών σκαφών, δεν τήρησαν τους κανόνες περί συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, όπως επέτασσε το άρθρο 17, παράγραφος 2, της αποφάσεως 2001/431. Η Επιτροπή παρέσχε στις πορτογαλικές αρχές προθεσμία ενός μηνός για την υποβολή νέων παρατηρήσεων.

21 Στις 7 Ιουλίου 2009 οι πορτογαλικές αρχές, απαντώντας στην Επιτροπή, επανέλαβαν ότι η διαδικασία για την απόκτηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας διεξήχθη σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων. Επιπλέον, επισυνήψαν σχετική γνωμοδότηση του πορτογαλικού Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και ζήτησαν την επανεξέταση του ζητήματος υπό το πρίσμα των προβαλλόμενων με τη γνωμοδότηση αυτή επιχειρημάτων.

22 Με έγγραφο της 14ης Οκτωβρίου 2009, η Επιτροπή κοινοποίησε στις πορτογαλικές αρχές την απόφασή της να μην κρίνει επιλέξιμες τις δαπάνες για την απόκτηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας, επισημαίνοντας επίσης ότι ακυρώθηκε η δημοσιονομική δέσμευση που είχε προβλεφθεί για το σχέδιο το οποίο αφορούσε η απόφαση 2002/978 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

23 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Δεκεμβρίου 2009, η Πορτογαλική Δημοκρατία άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

24 Η Πορτογαλική Δημοκρατία ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να λάβει απόφαση με την οποία να δέχεται τα αιτήματα περί επιστροφής των δαπανών τα οποία υπέβαλε η Πορτογαλική Δημοκρατία στο πλαίσιο της αποφάσεως 2002/978,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

25 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή,

— να καταδικάσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

26 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

27 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις που τους έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 27ης Νοεμβρίου 2012.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού του δεύτερου εκ των αιτημάτων

28 Όσον αφορά το αίτημα της Πορτογαλικής Δημοκρατίας προς το Γενικό Δικαστήριο να υποχρεώσει την Επιτροπή να λάβει απόφαση με την οποία να δέχεται τα αιτήματα περί επιστροφής των δαπανών τα οποία υπέβαλε η Πορτογαλική Δημοκρατία στο πλαίσιο της αποφάσεως 2002/978, αρκεί η υπόμνηση ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να απευθύνει διαταγές στα θεσμικά όργανα. Πράγματι, κατά το άρθρο 264 ΣΛΕΕ, το Γενικό Δικαστήριο έχει μόνο τη δυνατότητα να ακυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση, εν όλω ή εν μέρει, ή να απορρίπτει την προσφυγή. Εναπόκειται, στη συνέχεια, στο οικείο θεσμικό όργανο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου (βλ., επ' αυτού, διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Νοεμβρίου 1993, Τ-56/92, Koelman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-1267, σκέψη 18· αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-374/94, Τ-375/94, Τ-384/94 και Τ-388/94, European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3141, σκέψη 53, και της 8ης Οκτωβρίου 2008, Τ-51/07, Agrar-Invest-Tatschl κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-2825, σκέψη 27).

29 Κατά συνέπεια, το δεύτερο εκ των αιτημάτων απορρίπτεται ως απαράδεκτο.

Επί του ακυρωτικού αιτήματος

30 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Πορτογαλική Δημοκρατία προβάλλει κατ' ουσίαν τρεις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος αφορά την παραβίαση της αποφάσεως 2001/431, καθόσον η Επιτροπή δεν μπορούσε νομίμως να απορρίψει το αίτημα χορηγήσεως της χρηματοδοτήσεως που ζήτησε η προσφεύγουσα, δεδομένου ότι αυτή πληρούσε τις προϋποθέσεις που τάσσει η εν λόγω απόφαση. Ο δεύτερος λόγος αφορά την παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και ο τρίτος τη μη τήρηση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως ο οποίος αφορά την παραβίαση της αποφάσεως 2001/431

31 Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει, κατά βάση, ότι είχε δικαίωμα στην επιστροφή των δαπανών για την απόκτηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας, καθόσον, σε αντίθεση με όσα έκρινε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν παρέβη τους κανόνες της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων.

32 Ειδικότερα, η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, τήρησε την τότε ισχύουσα εθνική νομοθεσία περί μεταφοράς του συνόλου των κανόνων της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων στην εσωτερική έννομη τάξη, ιδίως δε της οδηγίας 93/36. Ειδικότερα, η νομοθεσία αυτή μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3 της εν λόγω οδηγίας.

33 Δεδομένου ότι τα περιπολικά σκάφη ανοικτής θάλασσας για τα οποία ζητήθηκε η χρηματοδότηση αποτελούν πολεμικά πλοία και εμπίπτουν στον κατάλογο περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 296 ΕΚ (βλ. σκέψη 2 ανωτέρω), η Πορτογαλική Δημοκρατία φρονεί ότι μπορούσε να κάνει χρήση των εξαιρέσεων που προβλέπουν τα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας 93/36 και ότι, ως εκ τούτου, οι προβλεπόμενοι από την οδηγία αυτή κανόνες περί συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων δεν είχαν εφαρμογή εν προκειμένω.

34 Επιπλέον, κατά την Πορτογαλική Δημοκρατία, δυνάμει της νομοθεσίας που ίσχυε κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος χρηματοδοτήσεως, η Επιτροπή δεν μπορούσε νομίμως να απορρίψει το αίτημα αυτό με την αιτιολογία ότι η προσφεύγουσα αποφάσισε να επικαλεστεί την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 296 ΕΚ. Επιπροσθέτως, η απόφαση να αποκλειστούν από τη χρηματοδότηση τα στρατιωτικά πλοία είναι ανεπιεικής, καθόσον έχει ως αποτέλεσμα να περιέρχονται σε μειονεκτική θέση όσα κράτη μέλη εκπληρώνουν την αποστολή ελέγχου της αλιείας χρησιμοποιώντας πολεμικά πλοία.

35 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα αυτά.

36 Επισημαίνεται προκαταρκτικώς ότι η διάσταση απόψεων μεταξύ της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και της Επιτροπής περιορίζεται ουσιαστικά στο ζήτημα αν το κράτος μέλος που ζητεί τη συνδρομή της Ένωσης δυνάμει της αποφάσεως 2001/431 για την απόκτηση υλικού προοριζόμενου για τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων μπορεί να παρεκκλίνει από τους κανόνες της Ένωσης περί συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων επικαλούμενο την ιδιότητα του υλικού αυτού ως υλικού προς στρατιωτική χρήση.

37 Συναφώς, επισημαίνεται καταρχάς ότι η απόφαση 2001/431 καθορίζει, αφενός, τις λεπτομέρειες υποβολής προς την Επιτροπή προγραμμάτων δαπανών οι οποίες αφορούν την κοινή αλιευτική πολιτική και για τις οποίες τα κράτη μέλη επιθυμούν τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής και, αφετέρου, τις δαπάνες οι οποίες θεωρούνται επιλέξιμες.

38 Πάντως, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, στοιχείο ε΄, από το άρθρο 9, παράγραφος 1, και από το άρθρο 17, παράγραφοι 2 και 3, της αποφάσεως 2001/431, των οποίων οι διατάξεις παρατέθηκαν στις σκέψεις 9 έως 11 ανωτέρω, η χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης για την απόκτηση πλωτών σκαφών που χρησιμοποιούνται πράγματι για τη διασφάλιση του ελέγχου και της επιτηρήσεως της αλιείας είναι, κατά την απόφαση αυτή, δυνατή μόνον εφόσον οι δαπάνες έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται με την εν λόγω απόφαση και σύμφωνα με τις οδηγίες περί συντονισμού των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, μεταξύ των οποίων η οδηγία 93/36.

39 Ειδικότερα, η τήρηση των κανόνων των επίμαχων οδηγιών εμφανίζεται ως αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου να μπορούν οι πραγματοποιηθείσες από τα κράτη μέλη δαπάνες να χαρακτηριστούν ως επιλέξιμες για χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απόφαση 2001/431, και ιδίως το άρθρο 17, παράγραφος 2, αυτής, προβλέπει υποχρεωτικά ότι η χορήγηση της

προερχόμενης από την Ένωση συγχρηματοδοτήσεως προϋποθέτει ότι οι εν λόγω οδηγίες έχουν καθ' ύλην εφαρμογή. Άλλωστε, η ερμηνεία αυτή της αποφάσεως 2001/431 επιρρωννύεται από το παρατεθέν στη σκέψη 12 ανωτέρω παράρτημα ΙΙ, μέρος Α, σημείο 4, το οποίο διευκρινίζει το περιεχόμενο των στοιχείων που πρέπει να παρέχονται στην Επιτροπή και είναι αναγκαία για τον έλεγχο της τηρήσεως της νομοθεσίας της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων, αποκλείοντας το ενδεχόμενο να μην μπορεί να εφαρμοστεί η ως άνω νομοθεσία από απόψεως καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής.

40 Πράγματι, η απόλυτη διαφάνεια και η δυνατότητα πλήρους ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων από την Ένωση πράξεων αγοράς συνιστούν τον σκοπό ο οποίος είναι σύμφυτος με την απαίτηση να τηρούνται οι κανόνες τους οποίους ορίζουν οι οδηγίες περί συντονισμού των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων. Άλλωστε, η συγχρηματοδότηση από την Ένωση της αγοράς πολεμικών πλοίων δεν εμπίπτει καταρχήν στην κοινή αλιευτική πολιτική. Επομένως, οι προϋποθέσεις που πρέπει συναφώς να τηρηθούν ώστε να καταστεί δυνατή μία τέτοια συγχρηματοδότηση είναι αυτές που περιλαμβάνονται στις διατάξεις των ως άνω οδηγιών οι οποίες διέπουν τις εν λόγω διαδικασίες από απόψεως περιεχομένου.

41 Πάντως, εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, καθόσον επέλεξε τη διαδικασία με διαπραγμάτευση για την ανάθεση της ναυπηγήσεως των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας, εκτιμούσε ότι δεν είχε την υποχρέωση να τηρήσει τους εφαρμοστέους κανόνες στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Πράγματι, η Πορτογαλική Δημοκρατία, επικαλούμενη το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', και το άρθρο 3 της οδηγίας 93/36 καθώς και την εθνική νομοθεσία περί μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, εκτίμησε ότι οι επίμαχες εν προκειμένω συμβάσεις δεν ενέπιπταν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

42 Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, στο πλαίσιο της αποφάσεως 2001/431, τα κράτη μέλη δεν μπορούν συγχρόνως να ζητήσουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση για την απόκτηση σκαφών προοριζόμενων αποκλειστικώς ή εν μέρει για τον έλεγχο και την επιτήρηση της αλιείας –απόκτηση για την οποία επιβάλλεται, δυνάμει της εν λόγω αποφάσεως, η τήρηση των κανόνων περί συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων– και να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς επικαλούμενα το άρθρο 296, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ, λόγω του στρατιωτικού προορισμού του αποκτώμενου υλικού.

43 Οι ανωτέρω εκτιμήσεις δεν μπορούν να ανατραπούν από το επιχείρημα της Πορτογαλικής Δημοκρατίας ότι η διευκρίνιση ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρεκκλίνουν από την εφαρμογή των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων για λόγους αναγόμενους στο άρθρο 296 ΕΚ έγινε μετά την υποβολή προς την Επιτροπή του αιτήματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας για χορήγηση χρηματοδοτικής συμμετοχής, ήτοι μετά την έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) 391/2007 της Επιτροπής, της 11ης Απριλίου 2007, για τη θέσπιση λεπτομερειακών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 861/2006, αναφορικά με τις δαπάνες που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των καθεστώτων παρακολούθησης και ελέγχου στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΕΕ L 97, σ. 30).

44 Συναφώς, πρέπει ασφαλώς να σημειωθεί ότι η ρητή διευκρίνιση ότι όσες δαπάνες πραγματοποιήθηκαν για πλωτά σκάφη προοριζόμενα για τον έλεγχο της αλιείας δεν μπορούν να υπάγονται σε εξαιρέσεις από τους κανόνες της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων βάσει του άρθρου 296 ΕΚ έγινε όντως μετά την έκδοση του κανονισμού 391/2007. Ομοίως, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, ratione temporis, ο κανονισμός 391/2007 δεν είχε εν προκειμένω εφαρμογή, καθόσον άρχισε να ισχύει σε ημερομηνία μεταγενέστερη του αιτήματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας για χορήγηση χρηματοδοτικής συμμετοχής. Εντούτοις, από το γεγονός αυτό δεν θα έπρεπε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η εφαρμοστέα μέχρι την ημερομηνία εκείνη νομοθεσία επέτρεπε στα κράτη μέλη να λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή από την Ένωση για την απόκτηση πλωτών σκαφών στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής και συγχρόνως να παρεκκλίνουν από τους κανόνες περί συνάψεως δημοσίων

συμβάσεων διά της επικλήσεως του άρθρου 296 ΕΚ. Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως φρονεί η Επιτροπή, ότι, ακόμη και πριν από τη διευκρίνιση που έγινε με τον κανονισμό 391/2007, οι οριζόμενες από την απόφαση 2001/431 προϋποθέσεις καθιστούσαν σαφές ότι όσα κράτη μέλη είχαν την πρόθεση να κάνουν χρήση της δυνατότητας παρεκκλίσεως από τους γενικούς κανόνες, επικαλούμενα το άρθρο 296 ΕΚ, δεν μπορούσαν συγχρόνως να ζητήσουν τη χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης για την απόκτηση υλικού προοριζόμενου για τον έλεγχο της αλιείας.

45 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Πορτογαλική Δημοκρατία, η απόφαση 2001/431 δεν αποκλείει τη χορήγηση της χρηματοδοτήσεως που προβλέπεται για την εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής σε όσα κράτη μέλη έχουν αναθέσει τα καθήκοντα ελέγχου και επιτηρήσεως της αλιείας σε στρατιωτικά σώματα. Ασφαλώς, στον βαθμό που η εν λόγω απόφαση απαιτεί την τήρηση των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων, τα κράτη μέλη αυτά δεν μπορούν συγχρόνως να παρεκκλίνουν από το γενικό καθεστώς που ισχύει για τις δημόσιες συμβάσεις και να ζητούν χρηματοδότηση από την Ένωση. Αντιθέτως, το άρθρο 296, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ δεν αποκλείει τη δυνατότητα όσων κρατών μελών προτίθενται να αποκτήσουν στρατιωτικό υλικό, το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, να εφαρμόζουν οικειοθελώς τις κοινές διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων και να μπορούν, ως εκ τούτου, να ζητούν την προβλεπόμενη από την απόφαση 2001/431 χρηματοδοτική συμμετοχή. Επομένως, επιβάλλεται η απόρριψη του επιχειρήματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας ότι είναι ανεπιεικής έναντι όσων κρατών μελών χρησιμοποιούν στρατιωτικά μέσα για τη διενέργεια του ελέγχου της αλιείας ο αποκλεισμός της κοινοτικής συγχρηματοδοτήσεως για υλικό που έχει αποκτηθεί χωρίς να έχει εφαρμοστεί μία από τις γενικές διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων λόγω της παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 296, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ.

46 Όσον αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/36, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη διάταξη αυτή, η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις προμηθειών που έχουν χαρακτηρισθεί απόρρητες ή των οποίων η εκτέλεση πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφάλειας, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος ή όταν το απαιτεί η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων της ασφάλειας του κράτους μέλους.

47 Όπως κρίθηκε ανωτέρω (βλ. σκέψεις 39 επ. ανωτέρω), η συγχρηματοδότηση που χορηγεί η Ένωση δυνάμει της αποφάσεως 2001/431 προϋποθέτει την εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν από απόψεως περιεχομένου τις προβλεπόμενες από τις οικείες οδηγίες διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων. Με αυτό το δεδομένο, ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα κράτη μέλη δύνανται να στηριχθούν στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/36 και να ζητήσουν συγχρηματοδότηση κατ' εφαρμογήν της αποφάσεως 2001/431, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν απέδειξε ότι συνέτρεχαν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω παρεκκλίσεως.

48 Πράγματι, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η σύμβαση προμήθειας για την απόκτηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας δεν χαρακτηρίσθηκε ως απόρρητη, δεδομένου ότι η κοινή υπουργική απόφαση 15/2001, η οποία δημοσιεύθηκε στο *Diário da República*, αποτελεί εκδήλωση της προθέσεως της Πορτογαλικής Δημοκρατίας να αποκτήσει δύο πολεμικά πλοία και να χρησιμοποιήσει τη διαδικασία με διαπραγμάτευση για τη σύναψη της συμβάσεως με την εταιρία Estaleiros Navais de Viana do Castelo.

49 Στη συνέχεια, επισημαίνεται ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία επικαλείται την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων της ασφαλείας του κράτους ή τα ιδιαίτερα μέτρα ασφάλειας τα οποία πρέπει να συνοδεύουν την επίμαχη προμήθεια προκειμένου να δικαιολογήσει την παρέκκλιση από τους γενικούς κανόνες στον τομέα της συνάψεως των συμβάσεων προμηθειών.

50 Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία επικαλείται απλώς την εμπιστευτικότητα των ευαίσθητων πληροφοριών οι οποίες αφορούν την ανάπτυξη και την εγκατάσταση λογισμικού στρατιωτικής επικοινωνίας τοποθετούμενου στα περιπολικά σκάφη ανοικτής θάλασσας, χωρίς ωστόσο να παρέχει την παραμικρή συγκεκριμένη ένδειξη τόσο αναφορικά με τα ιδιαίτερα μέτρα ασφάλειας που πρέπει να συνοδεύουν την προμήθεια των περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας όσο και σε σχέση με τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η ανάθεση της ναυπηγήσεως σε άλλες εταιρίες πλην της εταιρίας Estaleiros Navais de Viana do Castelo θα διασφάλιζε σε μικρότερο βαθμό τον σκοπό της διαφυλάξεως του εμπιστευτικού χαρακτήρα ορισμένων δεδομένων.

51 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, η ανάγκη να προβλεφθεί η υποχρέωση τηρήσεως της εμπιστευτικότητας ουδόλως εμποδίζει την διοργάνωση διαγωνισμού για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2008, C-337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2008, σ. I-2173, σκέψη 52). Επιπλέον, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, οι σχετικές με την εμπιστευτικότητα απαιτήσεις μπορούσαν να ληφθούν υπόψη ιδίως κατά τον καθορισμό των προϋποθέσεων συμμετοχής στη διαδικασία ή κατά την αξιολόγηση των προτάσεων, με την πρόβλεψη επιμέρους κριτηρίου αναθέσεως σχετικού με τα μέτρα τηρήσεως της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών.

52 Ως εκ τούτου, η επίκληση του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/36 –εφόσον υποτεθεί ότι η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή– προκειμένου να δικαιολογηθεί η αγορά των επίμαχων περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση είναι προφανώς δυσανάλογη προς τον σκοπό της παρεμποδίσεως της διαδόσεως ευαίσθητων πληροφοριών σχετικών με τη ναυπήγηση των εν λόγω σκαφών. Πράγματι, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν απέδειξε ότι ο σκοπός αυτός δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί στο πλαίσιο μίας από τις διαγωνιστικές διαδικασίες που προβλέπει η ίδια οδηγία (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 53).

53 Εξ αυτού έπεται ότι, εν προκειμένω, απλώς και μόνο η διαβεβαίωση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας ότι η επίμαχη προμήθεια έχει χαρακτηριστεί απόρρητη, ότι συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφάλειας ή ότι πρέπει οπωσδήποτε να μην υπαχθεί στους κανόνες της Ένωσης προκειμένου να προστατευτούν τα ουσιώδη συμφέροντα ασφάλειας του κράτους δεν αρκεί προκειμένου να καταδειχθεί, ελλείψει οποιουδήποτε αποδεικτικού στοιχείου, ότι όντως υφίστανται εξαιρετικές περιστάσεις δικαιολογούσες την εφαρμογή των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/36.

54 Κατά συνέπεια, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ότι η οδηγία 93/36 δεν είχε εφαρμογή στην επίμαχη σύμβαση δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.

55 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι δεν μπορεί να ευδοκιμήσει κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε η Πορτογαλική Δημοκρατία προκειμένου να δικαιολογήσει ότι μπορούσε, βάσει της αποφάσεως 2001/431, να ζητήσει τη χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης για την απόκτηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας χωρίς να υπέχει την υποχρέωση να τηρήσει τους κανόνες περί συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων τους οποίους προβλέπει η οδηγία 93/36.

56 Πάντως, η Πορτογαλική Δημοκρατία, επιλέγοντας εν προκειμένω τη διαδικασία με διαπραγμάτευση, δεν συμμορφώθηκε προς τους κανόνες που ορίζει η εν λόγω οδηγία, το άρθρο 6 της οποίας επιβάλλει στις αναθέτουσες αρχές την υποχρέωση να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους με ανοικτή ή με κλειστή διαδικασία, εκτός αν η σύμβαση εμπίπτει σε μία από τις εξαιρετικές περιπτώσεις που απαριθμούνται περιοριστικώς στις παραγράφους 2 και 3 του εν λόγω άρθρου.

57 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίμαχη σύμβαση δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις του άρθρου 6, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 93/36, πράγμα το οποίο δεν υποστηρίζει άλλωστε ούτε η Πορτογαλική Δημοκρατία, επομένως η Επιτροπή ορθώς μπορούσε να συναγάγει ότι, στον βαθμό που το εν λόγω κράτος μέλος χρησιμοποίησε τη διαδικασία με διαπραγμάτευση για την

απόκτηση των δύο επίμαχων πλωτών σκαφών, δεν τήρησε τις απαιτήσεις που έχουν οριστεί με την ως άνω οδηγία. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή νομίμως μπορούσε να χαρακτηρίσει ως μη επιλέξιμες για χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής δυνάμει της αποφάσεως 2001/431 τις δαπάνες για την απόκτηση των δύο περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας.

58 Κατόπιν των ανωτέρω, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως ο οποίος αφορά την παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

59 Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι Επιτροπή παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Φρονεί, κατά βάση, ότι η Επιτροπή, καθόσον δέχθηκε το αίτημα χρηματοδοτικής συνδρομής που υπέβαλε η προσφεύγουσα δυνάμει της αποφάσεως 2001/431, της παρέσχε διαβεβαίωση ως προς τη χορήγηση χρηματοδοτήσεως για την απόκτηση των περιπολικών σκαφών ανοικτής θάλασσας. Η Πορτογαλική Δημοκρατία προσθέτει ότι η Επιτροπή, κατά την εξέταση του αιτήματος χρηματοδοτικής συνδρομής, και ιδίως κατά την έκδοση της αποφάσεως 2002/978, όφειλε να την ενημερώσει ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση για την απόκτηση των δύο επίμαχων πλωτών σκαφών δεν ήταν νόμιμη.

60 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα αυτά.

61 Όσον αφορά την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, δικαίωμα να ζητεί την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η οποία αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Ένωσης, έχει κάθε ιδιώτης που βρίσκεται σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η διοίκηση της Ένωσης του δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες μέσω της παροχής ακριβών διαβεβαιώσεων (βλ. αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2003, T-273/01, Innova Privat-Akademie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1093, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 18ης Ιανουαρίου 2006, T-107/03, Regione Marche κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 129).

62 Εντούτοις, η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν μπορεί να αποκλείει την κατάργηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής στην περίπτωση που οι όροι χορηγήσεως της εν λόγω συνδρομής προδήλως δεν έχουν τηρηθεί (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, T-126/97, Sonasa κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2793, σκέψη 39, και της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-162/04, Branco κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 123 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

63 Επιπλέον, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν προβάλλει κανένα αποδεικτικό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η Επιτροπή της παρέσχε διαβεβαιώσεις ως προς την επιλεξιμότητα των επίμαχων δαπανών σε περίπτωση διεξαγωγής διαδικασίας με διαπραγμάτευση. Εν πάση περιπτώσει, όπως προκύπτει από την εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως, τέτοιου είδους διαβεβαιώσεις θα ήταν παράνομες. Επομένως, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν απέδειξε ότι συνέτρεχαν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις που έχει ορίσει η υπομνησθείσα στις σκέψεις 61 και 62 ανωτέρω νομολογία.

64 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως ο οποίος αφορά την έλλειψη αιτιολογίας

65 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, η Πορτογαλική Δημοκρατία φρονεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται αιτιολογίας, καθόσον σε αυτήν η Επιτροπή δεν εξηγεί για ποιους λόγους αρνείται την επιστροφή.

66 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα αυτά.

67 Όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Οκτωβρίου 1995, C-478/93, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-3081, σκέψεις 48 και 49, και της 22ας Δεκεμβρίου 2008, C-487/06 P, British Aggregates κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. I-10515, σκέψη 172).

68 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν τα κράτη μέλη έχουν μετάσχει ενεργά στη διαδικασία καταρτίσεως της επίδικης πράξεως και, επομένως, γνωρίζουν τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η πράξη αυτή (προαναφερθείσα απόφαση Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, σκέψη 50, και απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2004, C-304/01, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-7655, σκέψη 50).

69 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τηρεί την υποχρέωση αιτιολογήσεως η πράξη εκτελέσεως η οποία, αφενός, περιέχει ρητή παραπομπή στις διατάξεις του κανονισμού επί του οποίου στηρίζεται και, αφετέρου, καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό των κριτηρίων στα οποία βασίστηκε η έκδοσή της (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1975, 78/74, Deuka, Συλλογή τόμος 1975, σ. 143, σκέψη 6· της 27ης Σεπτεμβρίου 1979, 230/78, Eridania-Zuccherifici nazionali και Società italiana per l'industria degli zuccheri, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 340, σκέψεις 14 έως 16, και της 14ης Ιανουαρίου 1981, 35/80, Denkavit Nederland, Συλλογή 1981, σ. 45, σκέψεις 33 έως 36).

70 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως προηγήθηκε σύσκεψη και ανταλλαγή επιστολών. Επιπλέον, η προσβαλλόμενη απόφαση παραπέμπει στο έγγραφο της 29ης Μαΐου 2009, το οποίο απεστάλη στις πορτογαλικές αρχές δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 3, της αποφάσεως 2001/431 και στο οποίο η Επιτροπή εξέθεσε λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους συνήγαγε, κατόπιν εξετάσεως του φακέλου, ότι οι επίμαχες δαπάνες δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως επιλέξιμες (βλ. ανωτέρω, σκέψη 20).

71 Πάντως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση και η αιτιολογία που περιλαμβανόταν σε αυτήν παρέσχαν στην Πορτογαλική Δημοκρατία τη δυνατότητα να αμυνθεί και να προβάλει σχετικώς τα επιχειρήματά της και καθιστούν επίσης δυνατή την κατανόηση του σκεπτικού που ακολούθησε η Επιτροπή κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

72 Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν αθέτησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

73 Ως εκ τούτου, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

74 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα.

75 Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Azizi Frimodt Nielsen Kancheva

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Ιουνίου 2013.

(υπογραφές)